Ärivaidluste lahendamise 3 võimalust – milline valida?

On suurepärane, kui vaidlused, kui need tekivadki, õnnestub lahendada pooltevaheliste läbirääkimiste teel. Samas tuleb paratamatult ette ka vaidlusi, kus kokkulepet ei sünni ja vaja on erapooletut abi lahenduseni jõudmiseks.

Kõige tuntum viis ärivaidluste lahendamiseks on kohtumenetlus. Paljudes vaidlustes ongi see kõige sobivam variant. Samas on ka alternatiivseid võimalusi, mis sõltuvalt poolte vajadustest ja huvidest võivad olla sobivamad.

Mis on mis ja mida pidada silmas valiku tegemisel?

Kohtumenetlus

Kõiki ärivaidlusi saab vajadusel lahendada kohtus. Kohtusse pöördumise õigus tuleneb otse põhiseadusest.

Sageli lepitakse juba lepingus kokku, millisesse kohtusse saab vaidlusega pöörduda. Kui kokkulepet pole sõlmitud, selgub siiski seadusest, missugusele kohtule vaidlus allub. Pea alati on võimalik pöörduda vastaspoole – kostja – asukohajärgsesse kohtusse. Samas lepinguliste suhete puhul annab seadus tihti ka muid valikuvõimalusi.

Vaidluse allutamine kohtule võib olla parim variant, kui

- mõlema poole asukoht/elukoht on samas riigis, nad räägivad sama keelt ja jagavad sama kultuuriruumi
- teile on oluline, et nõude esitamine poleks märkimisväärselt kulukas
- lahenduse kiirusest olulisem on võimalus otsust vaidlustada
- ärisuhte maht on väike või mõõdukas ja vastastikused nõuded ei kujune ilmselt väga suureks
- ärisuhte sisu on meie majanduskeskkonnas tavapärane.

Vahekohus ehk arbitraaž

Kui kohtule annab õiguse pooltevahelisi vaidlusi otsustada (põhi)seadus, siis vahekohtu pädevus tuleneb poolte kokkuleppest. Ilma poolte vastavasisulise kokkuleppeta pole võimalik vaidlust vahekohtusse suunata. Vahekohtu selge eelis on see, et vahekohtu otsuste täitmine väljaspool Euroopa Liitu/Euroopa Vabakaubanduspiirkonda on oluliselt paremini tagatud kui kohtuotsuste puhul – umbkaudu kolmveerand maailma riikidest tunnustab vastastikku teistes riikides tehtud vahekohtu otsuseid.

Vahekohtu kokkulepe tasub hoolikalt läbi mõelda: milline vahekohus valida, kus ja millises keeles peaks toimuma menetlus, mitu vahekohtunikku peaks vaidlust lahendama jne. Vahekohtud pakuvad ka standardklausleid, kuid vahekohtukokkuleppe sõnastamisel on hea siiski konsulteerida ka asjatundjatega. Päris kõiki vaidlusi pole võimalik vahekohtule allutada ja see erineb mõnevõrra ka riigiti, milliseid vaidlusi võib vahekohtus lahendada ja milliseid mitte.

Vaidluse allutamine vahekohtule on parim variant, kui

- ärisuhte üks pool on riigist väljaspool EL-i/EFTA-t
- on oluline, et menetlus toimuks ja tõendeid võiks esitada inglise keeles
- pooled tahavad nendevahelise vaidluse hoida kindlasti konfidentsiaalsena
- pooltele on tähtis lahenduse kiirus
- vaidluse lahendajalt oodatakse head majandussuhete mõistmist ja n-ö suure pildi nägemist

Lepitus

Kombineerituna kohtu või vahekohtuga võivad pooled ka kokku leppida, et nendevahelised vaidlused lahendatakse lepitusmenetluses lepitaja vahendusel. Lepitaja on erapooletu isik, kes püüab välja selgitada poolte vajadused ja toetab pooli kokkuleppe saavutamisel. Kui lepitus siiski ebaõnnestub, tuleb vaidlusega minna kohtusse või vahekohtusse.

Lepitusmenetluse teenust pakuvad praeguseks paljud rahvusvahelised vahekohtuinstitutsioonid. Samas on võimalik lepitusmenetlus ka selliselt, et seda ei administreeri konkreetne institutsioon, vaid pooled määravad ise erapooletu lepitaja, keda nad usaldavad ja kes viib lepituse läbi nendega kokkulepitud põhimõtteid arvestades. Lepitusmenetlust kokku leppides on kindlasti soovitav arutada seda ka erialaasjatundjaga, kes oskab soovitada lepitusklausli sisu.

Vaidluse lahendamine lepituses võib olla parim variant, kui

- võidust olulisem on säilitada poolte vahel hea ärisuhe ja jätkata koostööd ka pärast vaidlust
- pooled soovivad omada kontrolli nii vaidluse lahendamise protsessi enda kui selle tulemuse üle

Kui soovid täpsemat infot vaidluse lahendamise erinevate viiside kohta või vajad abi lepingus vaidluste lahendamise klausli sõnastamisel, võta meiega ühendust!

TRIINU HIOB
VANDEADVOKAAT, PARTNER

(+372) 66 76 440
TRIINU.HIOB@NJORDLAW.EE